

PYRAMUS ET THISBE

ex Ovidiī librō quārtō Metamorphōseōn

Fēlicem diem Sānctī Valentīni! Ecce fābula dē miserīs P̄yamō et Thisbē, quī maximō amōre affectī sunt, etiamsī patrēs eōs loquī prohibuērunt. Sī scīre velītis, quōmodo amor aeternus mortem pallidam vīcerit, legātis fragmentum ex Ovidiī librō quārtō Metamorphōseōn Ovidiī (Ov. M. IV. 55-166) exceptum.

P̄yamus et Thisbē, iuvenum pulcherrimus alter,
altera, quās Oriēns habuit, praelāta puellīs,
contiguās tenuēre domōs, ubi dīcitur altam
coctilibus mūrīs cīnxisse Semīramis urbem.
nōtitiam prīmōsque gradūs vīcīnia fēcit,
tempore crēvit amor; taedae quoque iūre coīssent,
sed vetuēre patrēs: quod nōn potuēre vetāre,
ex aequō captīs ārdēbant mentibus ambō.
cōnscius omnis abest; nūtū signīsque loquuntur,
quōque magis tegitur, tēctus magis aestuat ignis.

Thisbē, ēs f

alter ... altera = P̄yamus et Thisbē

praelāta < prae-ferre + dat = optima

contiguus, a, um = propinquus, vīcīnus
tenuēre = tenuērunt

Semīramis fuit uxor rēgis Assyriōrum et eō
mortuō ipsa imperium Assyricum accēpit
coctilibus < coquere
nōtitia, ae f < nōtus
vīcīnia, ae f < vīcīnus

taeda, ae f = mātirimōnium, nūptiae
taedae coīssent = coniugēs factī essent
vetuēre = prohibuērunt
potuēre = potuērunt

ex aequō = aequē
ārdēre ārsisse ārsūrus = ūrī (animō)
ambo, ae, ō = duo simul (et ūnus et alter), uterque

cōnscius, ī m = sciēns, testis
conscius omnis abest = nōn erat, quī sciat

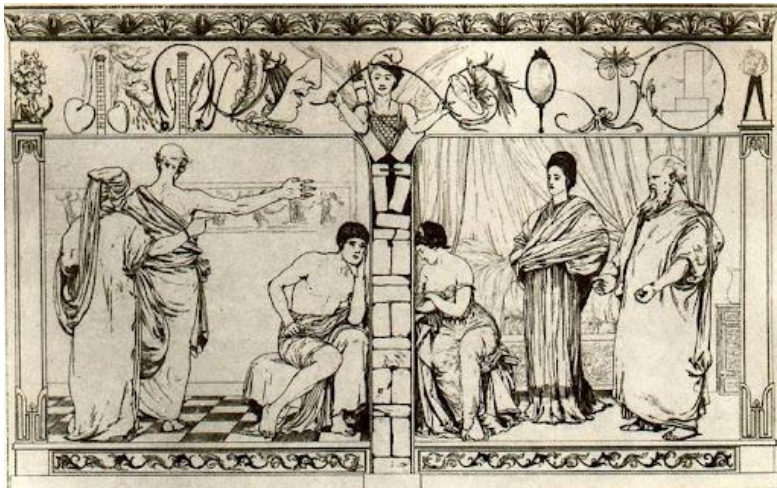

nūtū signīsque loquuntur

quōque = et quō
tegere tēxisse tēctum = operīre
aestuat = ārdet
magis ... magis = quō magis ... eō magis

fissus erat tenuī rīmā, quam dūxerat ōlim,
cum fieret, pariēs domuī commūnis utrīque.

id vitium nūllī per saecula longa notātum —
quid nōn sentit amor? — prīmī vīdistis amantēs
et vōcis fēcistis iter, tūtaeque per illud
murmure blanditiae minimō trānsīre solēbant.
saepe, ubi cōstiterant hinc Thisbē, P̄ramus illinc,

inque vicēs fuerat captātus anhēlitus ōris,
«invide» dīcēbant «pariēs, quid amantibus obstās?
quantum erat, ut sinerēs tōtō nōs corpore iungī
aut, hoc sī nimium est, vel ad ōscula danda paterēs?
nec sumus ingrātī: tibi nōs dēbēre fatēmur,
quod datus est verbīs ad amīcās trānsitus aurīs».

findere fidisse fissum = frangere
pariēs, etis *m* = mūrus
pariēs domuī utrīque tenuī rīmā fissus erat
rīmā, quam *pariēs* dūxerat, cum *pariēs aedificārētur*

vitium, ī *n* ↔ virtūs
nūllī = ā nūllō
notāre = dīlīgenter animadvertere
prīmī vīdistis amantēs = vōs, amantēs, prīmī
vīdistis

illud = iter

murmur, uris *n* = vōx quae vix audītur
blanditia, ae *f* < blandus = dulcis, laudans

hinc Thisbē, P̄ramus illinc

inque vicēs = et in vicēs
in vicēs = ultrā
anhēlitus, ūs *m* = spīritus (<spīrāre)
fuerat captātus anhēlitus ōris = spīritus *eōrum*
captārī posset, *nam tam prope alter alterī fuit*
invidus, a, um < invidēre = inimīcus
obstāre + *dat* = viam claudere, prohibēre
quantum erat = quam magnum erat

ingrātus, a, um ↔ grātus

amīcus, a, um
trānsitus, ūs *m* < trānsīre
aurīs = aurēs (*acc*)

tālia dīversā nēquīquam sēde locūtī

sub noctem dīxēre «valē» partīque dedēre

ōscula quisque suae nōn pervenientia contrā.

postera nocturnōs Aurōra remōverat ignēs,

sōlque pruīnōsās radiīs siccāverat herbās:

ad solitum coiēre locum. tum murmure parvō

multa prius questī statuunt, ut nocte silentī

fallere cūstōdēs foribusque excēdere temptent,

cumque domō exierint, urbīs quoque tēcta relinquant,

nēve sit errandum lātō spatiantibus arvō,

convenient ad busta Ninī lateantque sub umbrā

arboris: arbor ibi niveīs ūberrima pōmīs,

ardua mōrus, erat, gelidō contermina fontī.

mōrus, ī f

nēquīquam = frūstrā

dīversā sēde = in variīs locīs

dīxēre = dīxērunt

dedēre = dedērunt

quisque dīxēre ... dedēre = quisque dīxit ... dēdit

partī *parietis* suae

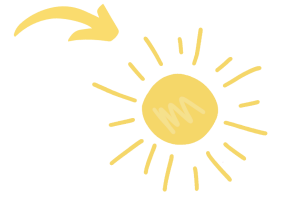
contrā = ultrā

nocturnus, a, um < nox

Aurōra = prīma lūx, oriēns

radius, ī m

siccāre = siccum facere

herbae pruīnōsae (< pruīna = nix)

solēre solitum

questus, a, um < querī

statuere = constituere

cūstōs, ōdis m < cūstōdīre

ex-cēdere = exīre

temptāre = cōnārī

spatiārī -ātum = ambulāre

arvum, ī n = ager

būstum, ī n = sepulcrum, locus, ubi hominēs

mortuī servantur

Nīnus est marītus Semīramidis

ūber, eris = fertilis

pōmum, ī n

arduus = altus

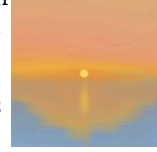
conterminus, a, um + dat = quī prope est

gelidus, a, um = frīgīdus

fōns, fontis m = aquā ē terrā ērumpēns

pacta placent; et lūx, tardē discēdere vīsa,
praecipitātur aquīs, et aquīs nox exit ab īsdem.

pactum, ī *n* = cōnsilium
praecipitāre = prōicere
aquīs = in aquās
lūx praecipitātur aquīs

Callida per tenebrās versātō cardine Thisbē
ēgreditur fallitque suōs adopertaque vultum
pervenit ad tumulum dictāque sub arbore sēdit.

callidus, a, um = prūdēns

suōs *cūstōdēs*

ad-operīre -operuisse -opertum

adoperta vultum (*acc. graecus*) = vultū opertō,

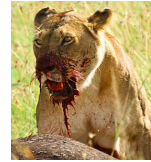
vultus opertus est

tumulus, ī *m* = collis parvus, būstum

audācem faciēbat amor. venit ecce recentī

recēns, entis = novus

caede leaena boum spūmantīs oblita rictūs

caedēs = sanguis

boum = boum

spūmāre < spūma

ob-linere, lēvisse, litum = operīre

rictus, ūs *m* = os bestiae

dēpositūra sitim vīcīnī fōntis in undā;

leaena oblita spūmantīs rictūs (*acc. graecus*) =

leaena oblita spūmantī rictū

dē-ponere = finem afferre

unda, ae *f* = aqua

quam = leaenam

Babylōnius, a, um

antrum

vīdit et obscūrum timidō pede fūgit in antrum,

vēlāmen, inis *n* = vestīmentum

dumque fūgit, tergō vēlāmina lāpsa relīquit.

lea, ae *f* = leaena

compēscere compēscuisse = dēponere

unda, ae *f* = aqua

ut lea saeva sitim multā conpēscuit undā,

dum redit in silvās, inventōs forte sine ipsā

sine ipsā = sine Thisbē

inventōs *tenuēs amictūs*

cruentāre < cruor

laniāre -āvī -ātum = scindere

amictus, ūs *m* = vēlāmen, vestis

sērus, a, um = tardus

P̄yramus ēgressus

ōre cruentātō tenuēs laniāvit amictūs.

sērius ēgressus vestīgia vīdit in altō

pulvis, eris *m*

ōs, ōris *n* = vultus

certa *vestīgia*

expallēscō -palluisse = pallēre incipere

tingere tīnxisse tīnctum = ūmidum facere

pulvere certa ferae tōtōque expalluit ōre

P̄yramus; ut vērō vestem quoque sanguine tīnctam

repperit, «ūna duōs» inquit «nox perdet amantēs,

ē quibus illa fuit longā dignissima vītā;

nostra nocēns anima est. ego tē, miseranda, perēmī,

in loca plēna metūs quī iussī nocte venīrēs

nec prior hūc vēnī. nostrum dīvellite corpus

et scelerāta ferō cōnsūmite vīscera morsū,

ō quīcumque sub hāc habitātis rūpe leōnēs!

sed timidī est optāre necem». vēlāmina Thisbēs

tollit et ad pactae sēcum fert arboris umbram,

utque dedit nōtae lacrimās, dedit ōscula vestī,

«accipe nunc» inquit «nostrī quoque sanguinis

haustūs!»

quōque erat accīntus, dēmīsit in īlia ferrum,

nec mora, ferventī moriēns ē vulnere trāxit.

ut iacuit resupīnus humō, cruor ēmicat altē,

illa = Thisbē

nostra = mea (anima P̄ramī)

nocēns = poenā dignus

miserandus, a, um < miser

perimere -ēmisce -ēemptum = perdere

ego quī iussī ... venī

venīrēs = ut tū venīrēs

dī-vellere -vellisse -vulsum = rumpere, scindere

scelerātus, a, um < scelus

cōn-sūmere = ēdere

morsus, ūs *m* < mordēre

quīcumque, quaecumque, quodcumque =
quisquis

rūpēs, is *f* = saxum

rēs timidī est optāre (*gen. characteristicus*)

pactus, a, um = statūtus, prōmissus

nōtae *vestī*

haustus, ūs *m* < haurīre

quōque = et quō

ac-cingere -cīnxisse -cīncum < cingere

īle, is (*pl.* īlia) = venter, viscera

ferrum, ī *n* = gladius

fervere = ārdēre

ē vulnere ferventī = sanguis ē vulnere effluit

re-supīnus, a, um

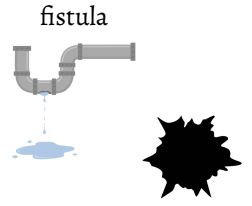
humō = humī

cruor ēmicat altē

nōn aliter quam cum vitiātō fistula plumbō
scinditur et tenuī strīdente forāmine longās
ēiaculātur aquās atque ictibus āera rumpit.
arboreī fētūs adspergine caedis in ātram
vertuntur faciem, madefactaque sanguine rādīx
purpureō tinguit pendentia mora colōre.
Ecce metū nōndum positō, nē fallat amantem,
illa redit iuvenemque oculīs animōque requīrit,
quantaque vītārit nārrāre perīcula gestit;
utque locum et vīsā cognōscit in arbore fōrmam,
sīc facit incertam pōmī color: haeret, an haec sit.
dum dubitat, tremebunda videt pulsāre cruentum
membra solum, retrōque pedem tulit, ōraque buxō
pallidiōra gerēns exhorruit aequoris īnstar,
quod tremit, exiguā cum summum stringitur aurā.
sed postquam remorāta suōs cognōvit amōrēs,
percutit indignōs clārō plangōre lacertōs

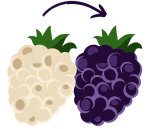
vitiāre -āvī -ātum < vitium
plumbum, ī n = metallum
ex quō fistulae efficiuntur
forāmen
strīdere = strepitum facere

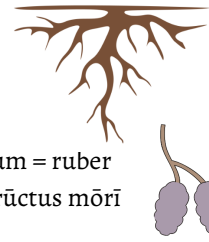
ē-iaculārī -ātum = ēiicere
ictus, ūs m < īcere = percutere

arboreus, a, um < arbor
fētus, ūs m = pōma
aspergo, inis f < aspergere

arboreī fētūs in ātram vertuntur facien
madefacere -fēcī -factum = tingere

rādīx, īcis f

purpureus, a, um = ruber
mōrum, ī n = frūctus mōrī

mora pendentia = mora in arbore fixa

illa = Thisbē

vītārit = vītāverit

gestīre = cupere

vīsā cognōscit in arbore fōrmam = cognōscit

fōrmam arboris vīsae

eam incertam

haerēre = dubitāre, nescīre

haec arbor

tremebundus, a, um < tremere

retrō = eō unde vēnerat

buxus, ī f = genus arboris

ex-horrēscere, horruisse = timōre afficī

aequor, oris n = mare

īnstar + gen = quasi; aequoris īnstar = quasi aequor

summum aequor

aura, ae f = ventus levis

stringere = vēlōciter tangere

re-morārī -ātum = manēre

suōs amōrēs = suum amōrem

indignōs lacertōs = lacertī nōn dignī sunt plangōre

plangor, ōris m = strepitus, clāmor

et laniāta comās amplexaque corpus amātum

amplectī -plexum = complectī

vulnera supplēvit lacrimīs flētumque cruōrī

supplēre -plēvisse -plētum= implēre

miscuit et gelidīs in vultibus ōscula fīgēns

flētus, ūs *m* < flēre

gelidīs in vultibus = in gelidō vultū

«P̄rame,» clāmāvit, «quis tē mihi cāsus adēmit?

P̄rame, respondē! tua tē cārissima Thisbē

quis cāsus = quī cāsus

ad-imere -ēmī -ēptum + *dat* ↔ dāre

nōminat; exaudī vultūsque attolle iacentēs»

at-tollere = tollere

attolle vultūs iacentēs = vultum iacentem

ad nōmen Thisbēs oculōs ā morte gravātōs

P̄ramus ērēxit vīsāque recondidit illā.

gravāre -āvisse -ātum < gravis

Quae postquam vestemque suam cognōvit et ēnse

ērigere -rēxisse -rēctum = tollere

recondere -didisse -ditum = claudere

vīdit ebur vacuum, «tua tē manus» inquit «amorque

vacuum ēnse = sine ēnse

perdidit, infēlīx! est et mihi fortis in ūnum

ebur, oris *n* = vāgīna

hoc manus, est et amor: dabit hic in vulnera vīrēs.

mihī est fortis manus in hoc ūnum

persequar extīnctum lētique miserrima dīcar

hic *amor*

in vulnera = ad vulnera

extīnctum = mortuum

lētum, *i n* = mors

causa comesque tuī: quīque ā mē morte revellī

revellere = adimere

quīque = et quī (et tū)

mors sōla tē ā mē revellere poterāt

heu sōlā poterās, poteris nec morte revellī.

hoc tamen ambōrum verbīs ēstōte rogātī,

ēstote *ā mē* rogātī = vōs rogō

ambōrum verbīs = verbīs P̄ramī et Thisbēs

ō multum miserī meus illīusque parentēs,

meus *pater* illīusque *pater*

ut, quōs certus amor, quōs hōra novissima iūnixit,

conpōnī tumulō nōn invidēātis eōdem;

at tū quae rāmīs arbor miserābile corpus

nunc tegis ūnīus, mox es tēctūra duōrum,

signa tenē caedīs pullōsque et lūctibus aptōs

semper habē fētūs, geminī monimenta cruōris».

dīxit et aptātō pectus mucrōne sub īmum

incubuit ferrō, quod adhūc ā caede tepēbat.

vōta tamen tetigēre deōs, tetigēre parentēs;

nam color in pōmō est, ubi permātūruit, āter,

quodque rogīs superest, ūnā requiēscit in urnā.'

ut nōn invidēātis = nē invidēātis

nōn invidēātis = nōn negētis

compōnere = pōnere

conpōnī eōdem tumulō

miserābilis, e < miser

pullus, a, um = āter

fētūs pullōs

lūctus, ūs m = dolor

aptus, a, um + dat = conveniēns, dignus

monimentum (monumentum), ī n < monēre

aptāre -āvisse -ātum < aptus

mūcro, ōnis m = pars gladiī acūta

in-cumbere -cubuisse -cubitum + dat = sē pōnere

tepēre, puisse = calidum esse

vōtum, ī n = voluntās

tetigēre = tetigērunt

permātūrēscere -mātūruisse = mātūrus fit

quodque = et quod

rogus, ī m

in rogō corpora mortua ignī dantur

superesse + dat = restat

ūnā = simul

urna

